

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง การโต้วาที (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง สร้างสรรค์ภาษาพาสุนก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง การโต้วาที (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ความหมายของการโต้วาที

การพูดโต้วาที เป็นการใช้คำพูดโต้ตอบของบุคคล ๒ ฝ่าย ที่ใช้เหตุผลประกอบ เพื่อหักล้างเหตุผลของอีกฝ่ายหนึ่ง และพยายามใช้คำพูดเพื่อโน้มน้าวจิตใจผู้ฟังให้มีความคิดคล้อยตาม และสนับสนุนเหตุผลของตน การโต้วาทีเป็นการแข่งขัน มีการตัดสินแพ้ชนะตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

องค์ประกอบของการโต้วาที มีดังนี้

๑. ญัตติ หรือหัวข้อเรื่องที่ใช้ในการโต้วาที

ญัตติ คือ ประเด็นหรือหัวข้อของการโต้วาที ซึ่งต้องเป็นญัตติกลาง ๆ ที่ยังหาข้อสรุปไม่ได้ โดยที่ฝ่ายเสนอหรือฝ่ายค้านไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบกันมากนัก ก้ำกึ่งชนิดที่แต่ละฝ่ายสามารถหาเหตุผลที่ดีกว่ามาชนะอีกฝ่ายหนึ่งได้

ญัตติที่ดีควรมีลักษณะต่อไปนี้

๑.๑ ควรเป็นญัตติที่คนทั่วไปสนใจ อยู่ในความสนใจของสังคม

๑.๒ มีประโยชน์ต่อผู้โต้วาทีและคนฟัง

๑.๓ เป็นญัตติที่เป็นกลาง ทั้งสองฝ่ายสามารถหาเหตุผลมาหักล้างกันได้ไม่เป็นภัยต่อสังคมและไม่ขัดต่อศีลธรรม

ตัวอย่างญัตติ

“น้ำท่วมดีกว่าฝนแล้ง”

“ชนบทดีกว่าในเมือง”

“รับราชการดีกว่าทำงานเอกชน”

“ภัยธรรมชาติร้ายกาจกว่าภัยมนุษย์”

การตีญัตติ คือ การแปลญัตติ หรือการแปลความหมายของหัวข้อหรือประเด็นที่ใช้โต้วาทีนั่นเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเป็นหน้าที่หลักของหัวหน้าทีมทั้งสองฝ่ายเมื่อขึ้นพูดในรอบแรก เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตของเรื่อง ตีกรอบญัตติให้เป็นประโยชน์กับฝ่ายตนมากที่สุด จนบางครั้งผลการแพ้ชนะอาจอยู่ที่การตีญัตติเลยทีเดียว

๒. คณะบุคคลที่ดำเนินการโต้วาที

๒.๑ ประธานในการโต้วาที (หรือผู้ดำเนินการโต้วาที) มีหน้าที่กล่าวเปิดการโต้วาที ประกาศญัตติ ระเบียบการพูดให้ผู้พูดและผู้ฟังทราบ กล่าวแนะนำผู้โต้ทั้งสองฝ่าย เชิญผู้โต้ขึ้นโต้ตามลำดับ

๒.๒ ผู้โต้วาที ซึ่งประกอบด้วยบุคคล ๒ ฝ่าย คือ

- ฝ่ายเสนอ ทำหน้าที่เสนอข้อมูลและค้านฝ่ายค้าน ประกอบด้วย หัวหน้าและผู้สนับสนุน ๒-๓ คน

- ฝ่ายค้าน ทำหน้าที่ค้านข้อมูลฝ่ายเสนอและเสนอข้อมูลที่ดีกว่า ประกอบด้วย หัวหน้าและผู้สนับสนุน ๒-๓ คน

๒.๓ กรรมการตัดสิน เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เข้าใจในการโต้วาทีและเชื่อถือได้ มีหน้าที่ให้คะแนน ปกติมักมีจำนวนเป็นคี่ ประมาณ ๓-๕ คน ในการโต้วาทีที่ไม่เป็นทางการเพื่อความสนุกสนานหรือเชื่อมความสัมพันธ์ มักให้ผู้ดำเนินการขอเสียงปรบมือจากผู้ฟัง

๓. ผู้ฟัง ควรรู้จักพิจารณาถ้อยคำที่ได้ ตอนใดผู้โต้วาทีพูดดีเป็นที่ประทับใจควรปรบมือให้

คุณสมบัติของผู้โต้วาที

๑. ต้องมีทักษะในการโต้วาที คือ มีความมั่นใจในตนเอง ใช้ลีลาท่าทางน้ำเสียงได้ดี มีสำนวนโวหารดี มีลูกเล่นและมีอารมณ์ขัน

๒. ต้องเตรียมตัวดี คือ เตรียมข้อมูลมาดี เลือกประเด็นที่จะนำเสนอดี แบ่งข้อมูลในการนำเสนอดี เตรียมค้านได้ดี และเตรียมอุปกรณ์ประกอบได้ดี

๓. ต้องเป็นผู้มีไหวพริบปฏิภาณดี คือ แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ดักทางฝ่ายตรงข้ามเก่ง มีการใช้มุขแห่งหรือมุขสดเก่ง แก้ต่างได้อย่างลื่นไหล และรู้จักใช้ข้อมูลของฝ่ายตรงข้ามย้อนศรกลับไป

๔. ต้องเป็นผู้มีใจคอหนักแน่น คือ ไม่หวั่นไหว ไม่โกรธ ไม่หงุดหงิด มองโลกในแง่ดี และมีอารมณ์ขัน

๕. ต้องรู้จักทำงานเป็นทีม คือ มีการตั้งทีม ก ทีม ข เพื่อซ้อมโต้กัน แบ่งกันหาข้อมูลหาคำคมหรือมุขตลกและหาข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม ที่สำคัญต้องซ้อมกันอย่างจริงจัง

มารยาทในการพูด

- ใช้คำทักทายผู้ฟังให้ถูกต้อง เหมาะสม

- ใช้คำพูดที่สุภาพไม่หยาบคาย

- ใช้น้ำเสียงให้เหมาะสมกับเรื่องที่พูด

- ไม่พูดข่มขู่หรือโอ้อวดตน

- ขณะที่พูดควรมองหน้าสบตาผู้พูดอีกฝ่ายหนึ่ง และต้องตั้งใจฟังคำพูดของผู้อื่น